

Handleiding Lenteprikkel

Bedankt!

Bedankt! Als je dit document gedownload hebt of begint te lezen, betekent dit dat je geïnteresseerd of van plan bent om een opruimactie te organiseren. **Een ideale activiteit voor milieubewuste bedrijven die een teambuilding willen organiseren, scholen met een groen hart of verenigingen die een sensibiliserende activiteit in de natuur willen organiseren.**

En wij van het Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer kunnen je helpen om van je strandopruimactie een leerrijk gebeuren te maken.

Waarom een strandopruimactie organiseren?

Met een strandopruimactie willen we mensen samenbrengen en sensibiliseren om iets te doen aan het talrijke afval die je vindt op de stranden. Met een dergelijke actie toon je lokale overheden, gemeenten en de media dat ook jij samen met vele mensen betrokken bent bij de bescherming van het strand en de problematiek van vervuiling die onze kust bedreigt.

Verder help je aan het verzamelen van informatie over de hoeveelheid afval die op het strand wordt teruggevonden, en zo mee het probleem in kaart brengen. Op de website www.lenteprikkel.be vindt je alle resultaten terug over de strandopruimacties in de afgelopen jaren.

Je kan onze hulp inroepen voor: (bijlage 6)

- het uitlenen van promotiemateriaal: vlaggen, banners, aankondigingsborden, ...
- het uitlenen van werkmateriaal: personen- en handweegschalen, affiches van de verschillende afvalfracties voor een sorteercentrum, clipborden, inventarisformulieren om gewichten te noteren, folders over afval...
- contactadressen van de kustgemeenten (milieu- en technische diensten), lokale pers, contactpersonen voor ophaling afval, natuurgidsen,...
- het helpen bekend maken van je evenement.

Kortom allerlei zaken om je strandopruimactie in een goede banen te leiden.

Principe:

Een stuk strand naar keuze in 1 van de 10 kustgemeenten wordt schoongemaakt. Bij voorkeur over 1 km, maar dit is ook afhankelijk van de grootte van de groep (bijv. 20 pers per km + verwerking van gegevens vormt al snel een activiteit van 2 uur). Tijdens de opruimactie worden er gegevens verzameld over de samenstelling van het strandafval, hoeveelheden, gewicht en indien mogelijk herkomst. Dit kan genoteerd worden op de bijgeleverde formulieren (bijlage 3).

Het opgehaalde afval wordt verzameld in een afvalsorteereiland. Dit is een centrale plaats waar de verschillende afvalfracties worden gesorteerd en gewogen. Tijdens de actie kan er eventueel, tegen een economische prijs, een natuurgids ter beschikking staan om alle bijzondere vondsten en natuurlijke aanspoelsels op het strand toe te lichten. De natuurgids kan tegelijkertijd ook toelichten wat het belang is van handmatig reinigen, de nadelen van machinaal reinigen en waarom we precies kiezen voor handmatig reinigen in een bepaalde zone. Een lijst met namen van natuurgidsen kan bekomen worden bij het Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer.

Een strandopruimactie organiseren: hoe begin ik eraan?

Voor de opruimactie

Vorbereiding

- Kies een datum. Vergeet niet vooraf de getijdentabellen te controleren (http://www.kustweerbericht.be/getijtafels/getijtafels_kust_2009.pdf). Bij hoogwater is het praktisch onmogelijk om veel afval te verzamelen, omdat op sommige plaatsen aan de kust het strand te smal is.
- Kies een strand (zie bijlage 1). Aan jou de keuze voor een toeristisch strand of eerder een natuurlijk strand.
- Registreer je via de website www.lenteprikkel.be of via info@kustbeheer.be en je ontvangt een doos met werkmateriaal en promotiemateriaal (bijlage 6).
- Contacteer de verantwoordelijke van de kustgemeente (bijlage 1) om hen op de hoogte te brengen van je actie en om een goedkeuring te krijgen. Vraag hulp van hun technische dienst om het afval na de opruimactie te komen ophalen en voor het gebruiken van emmers, prikkers.... Vraag na of het mogelijk is om ook afvalrecipiënten of vuilnisbakken ter beschikking te krijgen (via de gemeentelijke technische dienst).
- Stuur een email bericht naar mogelijke geïnteresseerden. Voorbeelden van een poster of e-mailbericht dat je kan gebruiken (bijlage 2).
- Wil je je evenement aanvullende met bijkomende activiteiten? Maak dan gebruik van de voeldozen die beschikbaar zijn via het Coördinatiepunt Duurzaam kustbeheer. (bijlage 3)
- Contacteer indien gewenst een natuurgids (tegen een economische prijs) om de nodige uitleg over natuurlijke aanspoelsels te geven. Een lijst is beschikbaar bij het Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer.
- Stimuleer de deelnemers om op een milieuvriendelijke manier naar de opruimlocatie te komen. Gebruik fiets, trein en tram of probeer te car-poolen naar en van de opruimlocatie.
- Zet bij aanvang het afvalsorteercentrum op een centrale plaats klaar. Hang de bordjes met de vermelding van de verschillende afvalfracties (glas, plastic, metaal,...) op en bakken het stuk strand dat je wil opruimen af.

Communicatie

- Start met een publiekscampagne. Hang een poster op in je school, surfclub, bedrijf of vereniging. Vermeld duidelijk in je communicatie uur en plaats van afspraak (op een centraal punt). Dit centraalpunt dient soms ook als mogelijk schuilplaats bij slecht weer bijvoorbeeld een surfclub op het strand,...
- Contacteer de lokale media of journalistenbond om je actie te promoten en om een verslag te geven gedurende het evenement. Er is een lijst beschikbaar bij het Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer.
- Hou ons op de hoogte van je actie. Geef de datum door aan het Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer en wij helpen je evenementen mee bekend maken.

Gedurende de opruimactie

Inleiding

- Verwelkom de deelnemers en vertel hen over het waarom van deze opruimactie. Zorg dat je even stil staat bij de impact die afval heeft op het leven in zee en oceanen. Denk maar aan talrijke vogels en zeezoogdieren die verstrikt geraken in afval (netten,...), of vissen die sterven doordat ze plastic opeten. Verspreid indien je dit wenst de folders die je terugvindt in je doos (over afval en afval). Geef ook het belang aan van natuurlijke aanspoelsels zoals wieren en schelpen. Ze vormen immers het voedsel voor heel wat diertjes waaronder de strandvlo en de scholekster en spelen een grote rol bij de vorming van duinen.
- Leg uit wat voor afval je allemaal kunt vinden (natuurlijk afval, kunstmatig afval)
- Vertel wat te doen als je gevaarlijk afval, munitie of een dood zeezoogdier vindt (bijlage 4).
- Geef mee aan de deelnemers om het natuurlijke hout te laten liggen op het strand of in de duinen. Dit hout stimuleert eveneens duinvorming en helpt om de duinen te beschermen en te verstevigen.

Aan het werk!

- Alle deelnemers krijgen handschoenen, prikkers en emmers. Het materiaal kan aangevraagd worden bij de technische diensten van de desbetreffende kustgemeentes .
- Op het strand wordt al het kunstmatig afval opgeraapt en centraal verzameld in het afvalsorteercentrum. Sorteert het afval om zo méér te weten te komen welke afvalfractie het meest voorkomt op het strand.

Slot

- Op het einde van de actie: weeg de hoeveelheid van opgehaald afval per fractie (glas, plastic, pmd,...) en noteer het in het formulier (bijlage 3).
- Neem een foto van voor en na de opruimactie en/of enkele sfeerfoto's tijdens de activiteit. eem een groepsfoto bij de banner of bord van de lenteprikkel, zodat wij het ook op onze website kunnen plaatsen.
- Eindig eventueel de opruimactie met een hapje of drankje en vergeet niet de deelnemers te bedanken.

Na de opruimactie

- Zorg er voor dat alle afval is afgevoerd na de opruimactie en dat het gebruikte materiaal van de kustgemeente (emmers, prikkers, handschoenen) klaarstaat. Maak hieromtrent vooraf goede afspraken met de technische dienst van de betreffende kustgemeente.
- Stuur het formulier met de hoeveelheid opgehaalde afval en bijhorende sfeerfoto's door naar het Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer info@kustbeheer.be . Dit verwerken we dan op onze website www.lenteprikkel.be.
- Bezorg al het uitgeleende materiaal (werk- en promotiemateriaal) van het Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer terug. Maak bij voorkeur een afspraak.
- Verzamel de media- aandacht of krantenknipsels over de opruimactie

Aan alle betrokkenen zeggen we DANK U voor de organisatie en voor je tijdsinvestering.

Contact adres:
Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer
Wandelaarskaai 7
8400 Oostende
Tel: 059 34 01 50
Hannelore.maelfait@kustbeheer.be; Info@kustbeheer.be

Bijlagen

- Bijlage 1: Selectie van stranden
- Bijlage 2: Posters, logo's en email berichten
- Bijlage 3: formulier voor de fracties
- Bijlage 4: Veiligheidsmaatregelen
- Bijlage 5: handleiding voeldozen
- Bijlage 6: Uitleenbaar materiaal

BIJLAGE 1: SELECTIE VAN DE STRANDEN

Het stuk strand waarop de actie zal doorgaan, bepaal je op voorhand in overleg met de betrokken gemeente. Liefst wordt een stuk strand aangeduid dat minder toeristisch is, en dat gelegen is tegenover natuurgebied of duingebied. Het afval verzamelen, gebeurt over een bepaalde lengte vb 1 km. Zo kunnen achteraf de gegevens van de verschillende gemeentes vergeleken worden. Eventueel ook over meerdere jaren.

Natuurlijke stranden

Gemeente	Zone
Knokke-Heist	Strand ter hoogte van zwembad De raan richting dir. Gen. Willemspark
(Zee)Brugge	Links van de surfclub voor de duinen
Blankenberge	Tegenover Fonteintjes (niet voor dijk)
De Haan	Strand tussen Harendijke en Blankenberge
Bredene	Tussen strandpost I en Groenendijk
Oostende	Oosteroever t.h.v. Duin & Zee
Middelkerke	Sint-Laureins te Westende
Nieuwpoort	Voor de dijk aan Hendrikaplein
Koksijde	Tussen stranddienstencentrum Koksijde Bad en Schipgatduinen
De Panne	zone tegenover Westhoekreservaat, tegenover centrum van De Panne (aan de ramp naar links)

Contactpersonen

Gemeente	Contactpersoon
Knokke-Heist	marleen.vandewalle@knokke-heist.be
(Zee)Brugge	karine.de.batselier@brugge.be
Blankenberge	milieu@blankenberge.be
De Haan	milieudienst@dehaan.be
Bredene	milieudienst@bredene.be
Oostende	hans.haghebaert@horizoneducatief.be
Middelkerke	hein.lapauw@middelkerke.be
Nieuwpoort	Marie.Ange.Loones@nieuwpoort.be
Koksijde	dorine.decoester@koksijde.be
De Panne	Angeline.Vanloo@depanne.be

BIJLAGE 2: POSTERS en LOGO'S en EMAILBERICHTEN

Voorbeeld 1

I wist, maar weeral vergeten was...)

Voorbeeld 2

Zaterdag XX maart 200X - Een strandopruimactie: help je mee aan een boeiend en natuurlijk strand?

Samen de handen uit de mouwen steken om het strand boeiend, natuurlijk en afvalvrij te maken. Daarvoor staat de Lenteprikkel. Maar het is veel meer dan enkel een opruimactie. We willen iedereen ervan bewust maken dat natuurlijke aanspoelsels zoals schelpen en wieren, hun plaats verdienen op het strand en helpen bij de vorming van duinen.

Met de lenteprikkel willen we de strandbezoeker, toevallige wandelaar, kustbesturen en alle andere betrokkenen bij de kust en het strand, bewust maken over al het afval dat aanspoelt vanuit zee of op het strand achtergelaten wordt. Want hoe minder afval, hoe minder er geruimd moet worden. En zo besparen we geld en werken we tegelijkertijd aan een natuurlijker en boeiender strand.

*Wil jij een handje helpen om het strand net te maken en bijleren over het strand en de duinen? Kom dan af naar de lenteprikkel. De lenteprikkel vindt plaats op **zaterdag XX** op het strand van xx. We starten om xxu en alle helpende handen zijn welkom. Ook geeft een natuurgids uitleg over alle gevonden schatten op het strand en zijn er op verschillende plaatsen leuke randactiviteiten!*

Inschrijven hoeft niet. Als je met een vereniging, bedrijf of een grote groep komt is een seintje op voorhand welkom

Voor plaats van afspraak en meer info?

hannelore.maelfait@kustbeheer.be

LOGO'S

POSTERS

Bijlage 3: Formulier gewichten en volumes

Strandopruimactie op strand xxx Totalen per gemeente

Kustgemeente:

Naam organisator:

Datum observatie:

Aanvangsuur:

Totaal aantal vrijwilligers die deelnamen:

Lengte van het stuk strand dat gereinigd werd: meter

Totaal volume van het afval: Liter

Totaal gewicht van het afval: kg

Hoeveel van het totaal gewicht en volume was:

- **Plastiek:** kg, of volume:L
- **Papier en karton:** kg, of volume:L
- **Textiel & Touw:** kg, of volume:L
- **Metaal en blikjes:** kg, of volume:L
- **Glas:** kg, of volume:L
- **Hout:** kg, of volume:L
- **Rubber:** kg, of volume:L
- **Restafval:** kg, of volume:L
- **PMD** kg, of volume:L

WAARVAN VISSERIJAFVAL:

Te specificëren: (vb. handschoenen, isomobakken, plastic bakken, netten,...)

- Soort:..... kg, of volume:L
- Soort:..... kg, of volume:L
- Soort:..... kg, of volume:L
- Soort:..... kg, of volume:L
- Soort:..... kg, of volume:L

BIJLAGE 4: VEILIGHEIDSMATREGELEN

- Gebruik handschoenen
- Hou je schoenen aan tijdens de opruimactie
- Raak geen gevaarlijk (scherpe voorwerpen, messen) of verdacht (olie vaten, chemische afval, spuitens, naalden, ect) afval aan. Verwittig de technische dienst.
- Verzamel geen wrakhout dat je vindt op het strand(het hout helpt om de duinen te behouden)
- Vermijd het gebruik van motorvoertuigen het strand
- Bij het vinden van zeezoogdieren of andere dieren in nood op het strand:

- **Heb je een dier in nood gevonden?** Breng het zo snel mogelijk naar het Vogelopvangcentrum Oostende ! Of bel het vogelopvangcentrum, ze zijn de hele dag telefonisch bereikbaar (059/80.67.66).
Adres:
Zinnialaan 8
8400 Oostende
Tel: 059/80.67.66

- Contacteer bij de stranding van een levende zeehond in moeilijkheden SeaLife Blankenberge: 050/42.43.00 of 0477/34.58.90
- Contacteer bij de stranding van een levende dolfijnachtige of dode zeehonden, dolfijn- en walvisachtigen de BMM(KBIN) op 059/70.01.31 of 0477/25.90.06

Telefoonlijst veiligheidsdiensten

Politie Brugge

- dringende oproepen: 101(of met GSM 112)
- minder dringende oproepen: 050/44 88 44

Brandweer Brugge: dringende oproepen: 100 (of met GSM 112) + 050/44 84 84

Antigifcentrum: 070/24 52 45

Brandwondencentrum: 02/268 62 00 of 09/240 34 90

BIJLAGE 5: HANDLEIDING VOELDOZEN

Wat?

Met deze voeldozen willen we iedereen bewust maken van hoe het voelt aan zee. Hen kennis laten maken met het strand en haar aanspoelsels maar ook met de afvalproblematiek, de economie achter onze mooie stranden, de kustverdediging,...

De doos kan gevuld worden met eender welk materiaal en voor eender welk doel gebruikt worden. Ze worden geleverd samen met A3 affiches en informatieboekjes en kunnen gebruikt worden als onder voorbeeld 2 hieronder, maar zeker ook op andere manieren. Deze houten rechthoekige dozen van 30cm diep/30cm hoog/60cm breed zijn voorzien van een deksel en 2 ronde gaten om je handen door te stoppen.

Enkele voorbeelden:

1. Vullen met zand en natuurlijke aanspoelsels (verschillende soorten schelpen, wier, eikapsels, ...) en kinderen laten raden wat ze uit de doos haalden. Naam van schelp of welk eikapsel. Eventueel kunnen ze een gadget (zelf te voorzien) meekrijgen als ze het juist geraden hebben.
2. Te gebruiken **samen met de meegeleverde A3 affiches en informatieboekjes**.
 - Plaats de dozen op een goed zichtbare plek
 - Plaats de bordjes 'voel het strand'
 - Hang de posters op bij de dozen.
 - Voorzie één begeleider bij de dozen

Werkwijze

Men haalt een willekeurig voorwerp uit de voeldoos.

Men begeeft zich naar de posters die op de posterpanelen in de buurt hangen. Per voorwerp dat in de doos zit, is er 1 affiche voorzien met een afbeelding ervan (8 verschillende in totaal). Door de tekst te lezen naast de foto van het desbetreffende voorwerp, leert men meer over de problematiek waarop het voorwerp betrekking heeft.

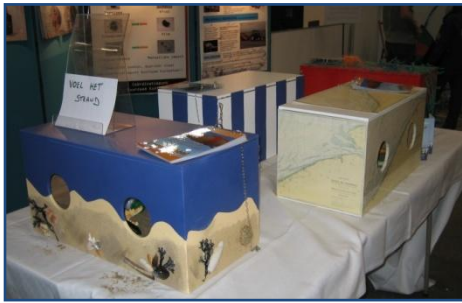
3. Naar aanleiding van bijvoorbeeld een **studiedag of teambuildingdag**. De dozen vullen met potjes waarin vragen over het onderwerp van de studiedag zitten. De deelnemers grabbelen een willekeurige vraag uit de doos, dit geeft stof tot nadenken.

Uitleenbaar materiaal

Het materiaal is **gratis** te ontlenen. De materialen die meegeleverd worden zijn bij de ontlening volledig in orde. Indien bij de controle bij het terugbezorgen blijkt dat **materialen verdwenen of beschadigd zijn, wordt het verschuldigde bedrag aangerekend.**

Materiaal	Prijs
1 of meerdere voeldoos (thema: toerisme, natuurlijk strand, oude zeekaarten, vissersboot) Afbeelding 1	Prijs per stuk €30
1 Curverbox met zand om voeldoos te vullen	Prijs per stuk €3
2 Bordjes 'voel het strand'	Prijs per stuk €1
Materiaal voor IN de voeldoos <ul style="list-style-type: none"> - 4 mini-bundeltjes rijshout - 4 kraantjes - 4 flessen zonnecrème - 4 blikjes - 4 zakjes met (vals) geld - 4 teerballen - 4 krabben - 4 zeesterren - 4 flesjes met een boodschap in (doorzichtig 25cl) 	- - Prijs per stuk €6 - Prijs per stuk €3 - Prijs per stuk €3 - Prijs per stuk €3
4 Infoboekjes met meer uitleg over het probleem die de 8 voorwerpen vertegenwoordigen Afbeelding 2	Prijs per stuk €10
2 setjes van 8 A3 posters. De posters tonen op het eerste blad het voorwerp en een zin die het thema beschrijft. Op het tweede blad vind je extra uitleg over het thema en een kleine quiz. Afbeelding 3	Prijs per stuk €10
1 1 A0 affiche met de afbeelding van de 8 voorwerpen Afbeelding 4	Prijs €25

Afbeelding 1

Afbeelding 2

Afbeelding 3

Afbeelding 4

Zelf te voorzien

- 2 tafels (om de dozen op te plaatsen)
- posterpanelen (2 meter per set van 8 fiches)
- ev. Verlichting

Contact: Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer
Wandelaarkaai 7
8400 Oostende
Tel: 050 34 21 47
e-mail: info@kustbeheer.be

BIJLAGE 6 : UITLEENBAAR MATERIAAL

Uitleenbaar materiaal

Het materiaal is **gratis** te ontfemen. De materialen die meegeleverd worden zijn bij de ontfening volledig in orde. Indien bij de controle bij het terugbezorgen blijkt dat **materialen verdwenen of beschadigd zijn, wordt het verschuldigde bedrag aangerekend.**

Materiaal die het Coördinatiepunt Duurzaam Kustbeheer kan aanleveren:

Materiaal	Prijs bij verlies
<ul style="list-style-type: none"> • affiches van de verschillende afvalfracties voor het sorteercentrum 	Prijs per stuk €1
<ul style="list-style-type: none"> • inventarisatieformulieren voor gewichten én volumes per fractie (weerbestendige verpakking) 	/
<ul style="list-style-type: none"> • contactpersonen per kustgemeente (technische diensten, milieudiensten) 	/
<ul style="list-style-type: none"> • telefoonlijst veiligheidsdiensten 	/
<ul style="list-style-type: none"> • zakweegschaal 	Prijs per stuk €15
<ul style="list-style-type: none"> • personenweegschaal 	Prijs per stuk €15
<ul style="list-style-type: none"> • vuilniszakken (100 per gemeente, gratis ter beschikking gesteld door de Vlaamse Overheid) 	/
<ul style="list-style-type: none"> • papier 	/
<ul style="list-style-type: none"> • schrijfgierief (stiften voor zakken afval niet nodig, stylo's, potloden) 	/
<ul style="list-style-type: none"> • clipbord 	Prijs per stuk €5
<ul style="list-style-type: none"> • afvalbrochures 	/
<ul style="list-style-type: none"> • Banners 	Prijs per stuk €10
<ul style="list-style-type: none"> • Vlaggen 	Prijs per stuk €10

Materiaal die een gemeente kan aanleveren (na afspraak met de technische dienst van de desbetreffende kustgemeente)

- * werkhandschoenen
- * kruiwagens
- * vuilniszakken
- * kleine afvalzakjes
- * emmers
- * duo-zak houders voor sorteercentrum
- * EHBO-kistje
- * plakband, touw
- * megafoon
- * ...